

Kázání o neděli Božího slova 21. 1. 2021

Bratři a sestry,

podle přání papeže Františka máme slavit třetí neděli v liturgickém mezidobí jako neděli Božího slova. Jednou z možností, jak splnit papežovo přání, je promluva, která je zaměřena na dnešní biblické texty. Ty nás zvou k zamyšlení nad účinky Božího slova, které se projevují v našem životě. Jde o společné téma úryvku Markova evangelia a prvního čtení z knihy proroka Jonáše.

Nejprve se na chvíli zastavme u zkušeností, které máme s účinky našich lidských slov. Býváme často zklamáni v situacích, kdy očekáváme účinek svých slov. Stává se, že rodiče marně očekávají u dětí účinky svého napomínání, že učitelky a učitelé se přesvědčují o neúčinnosti svého úsilí při vzdělávání žáků, že podřízení na pracovišti nedbají na sebelépe míněná slova nadřízeného. A sami se možná někdy přistihneme v situaci, kterou kdysi vystihl můj bývalý spolužák: „Já si umím poručit, ale neumím se poslechnout.“

V této chvíli je ovšem třeba zmínit se také o zkušenostech, podle kterých naše slova přinesla očekávané účinky, ať už byla určena komukoli a v jakékoli situaci. Občas se stane, že snad dokonce užaseme nad tím, jak důsledně někdo jednal podle našich slov.

Dnešní první čtení z knihy Jonáš předpokládá přímou komunikaci mezi Bohem a člověkem. Hospodin prostě oslovil Jonáše. Vyzval svého proroka, aby vstal a šel do Ninive. Měl tam hlásat, co mu bylo uloženo. V dnešním úryvku ze třetí kapitoly vyvolávají tato slova v Jonášovi okamžitý účinek. Vstane, odejde do Ninive a hlásá zkázu násilnického města. Když ovšem začneme číst knihu Jonáš od začátku, narazíme sice na stejnou Hospodinovu výzvu, zároveň však na úplně opačnou Jonášovu reakci. Nasedne na loď, která míří opačným směrem, než leží Ninive. Uposlechne teprve tehdy, až si uvědomí, že takovým jednáním ohrožuje sebe i životy dalších lidí. Dostává od Hospodina druhou šanci a té dobře využije. Vidíme, že Hospodinovo slovo nakonec způsobuje v Jonášově životě zamýšlené účinky. On sám pak může pozorovat, že Hospodinovo hrozebné poselství, které Ninivanům tlumočil, také přináší ovoce. Ti lidé změnili své hříšné chování a Hospodin se nad nimi smiloval – nepřivedl na ně zkázu, kterou jim hrozil.

Zde si můžeme všimnout pozoruhodné věci: obrácení Ninivanů působí zpětně na Hospodina, vyvolává účinek v jeho jednání. Bůh se vzdává zamýšleného trestu za páchané násilí. Podle vlastního vysvětlení reaguje tak na zvrát v životě Ninivanů. Ti se odvrátili od svého zlého jednání. – Není divu, že Jonáš je překvapen. Byl skálopevně přesvědčen, že jím hlásané Boží slovo způsobí, co obsahuje, že tedy Ninive bude zničeno. Nyní poznává, že lidské jednání, které je odpovědí na Boží slovo, dokáže ovlivnit Boží záměry.

Evangelista Marek popisuje v dnešním úryvku povolání prvních učedníků. Na rybáře, zabrané do své práce, na Šimona a jeho bratra Ondřeje se Ježíš obrací výzvou „pojďte za mnou“. Účinek jeho slov se dostavuje ihned: „nechali sítě a následovali ho“.

Zdá se, že i zde se pak Ježíš cítí zavázán k určitému jednání. Chce něco udělat pro ty, kteří se rozhodli jít za ním. Slibuje, že změní jejich dosavadní život: „udělám z vás rybáře lidí“. Ježíš má první učedníky. Tato skutečnost ho vede k tomu, že se jim věnuje, že plní, co jim slíbil. Postupně z nich udělá ty, kteří budou pro následování „lovit“ další lidi – podobně jako oni byli Ježíšem „uloveni“. V této práci najdou nový smysl svého života.

Abychom se nedomnívali, že snad šlo o nějakou náhodu nebo výjimečnou situaci, opakuje evangelista Marek vzápětí podobnou situaci. Ježíš volá k následování jiné dva bratry, Jakuba a Jana. Také ti opouštějí hned svou dosavadní práci i rodinu a odcházejí za Ježíšem. Na této cestě se ještě mnohokrát přesvědčí o tom, že Ježíšovo slovo způsobuje to, co Ježíš zamýšlí. Zároveň poznají, že také na nich se naplňuje Ježíšův slib o proměně života. Také o ně bude Ježíš pečovat, protože se za ním vydali.

Víme, že Bůh očekává naši odpověď na výzvy, kterými se na nás obrací. Spolu s Jonášem si dnes znovu uvědomujeme, že to, s čím se na nás v různých podobách obrací, působí účinky v našem životě – dokonce i tehdy, když nechápeme, když se k němu obracíme zády, nebo děláme opak toho, co požaduje a očekává. Kdykoli však jednáme podle jeho záměrů, nelze vyloučit, že naše jednání může ovlivnit jeho plány s naším životem. Pozorujeme, že Bůh se nám věnuje, pečuje o nás a dělá z nás takové lidi, jaké chce.

Prosme tedy na závěr: Bože, ty víš o všech našich záměrech a cestách. Dopřej nám citlivější vnímavost vůči tomu, co nám sděluješ, abychom se Tebou nechali oslovit a nasměrovat k tomu, k čemu nás zveš. Amen.

Připravil: P. Petr Chalupa, ředitel Biblického díla